

**2007 MALÎ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE
KANUN TASARILARI İLE 2005 MALÎ YILI GENEL
VE KATMA BÜTÇE KESİN HESAP KANUNU
TASARILARININ PLAN VE BÜTÇE
KOMİSYONU GÖRÜŞME
TUTANAKLARI**

BAŞKAN. Sait AÇBA
BAŞKANVEKİLİ: Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)
SÖZCÜ. Sabahattin YILDIZ(Muş)
KATİP. Mehmet SEKMEN(İstanbul)

-----O-----

21.11.2006

İÇİNDEKİLER

- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
- ÖĞRENCİ SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ
- YÜKSEK ÖĞRENİM KREDİ VE YURTLAR KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
- YÜKSEKÖĞRETİM KURULU VE ÜNİVERSİTELER

.....
BAŞKAN – Sayın Özcan’a teşekkür ediyorum.

Sayın Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, bürokrasinin değerli temsilcileri; ben sözlerime Dünya Bankasının bir raporunda yer alan bazı değerlendirmeleri sizlere okumak suretiyle başlamak istiyorum.

Rapor tarihi 31 Aralık 2005, rapor numarası 32.450. Rapor, özet olarak, Türkiye’deki eğitim sistemini değerlendiriyor, eğitimde özellikle 1997 yılından bu yana -97 yılında yapılanları bir reform olarak adlandırarak- 97 reformundan bugüne veya raporun yazıldığı tarihe kadar olan dönemi değerlendirerek nelerin yapıldığını ve nelerin yapılması gerektiğini, nerelerde Türk eğitim sisteminin eksik kaldığını ortaya koymaya çalışmış. Eğitime ayrılan kaynakların yetersizliğinden kaynakların eşit olmayan dağılımına, öğretmenlerin seçilmesi ve eğitilmesinden “eşitlik uçurumu” kavramına kadar birçok konuda değerlendirmeler yapan güzel bir rapor. Sanıyorum, Millî Eğitim Bakanlığında da vardır. Raporun sizlere okumak istediğim bölümü “Eşitlik Uçurumu: Kızlar ve Yoksullar” başlıklı bölümü. Bu bölümde yer alan üç cümleyi sizlere okumak istiyorum. İlk cümle değerlendirmelerin özeti mahiyetinde, önce onu okuyorum: “Sadece dar küçük bir gruba yüksek kaliteli eğitim sunan bir sistem sürdürülebilirlik açısından çok maliyetlidir ve Türkiye’nin küresel ekonomiyle bütünleşmesini destekleyemez. Tüm çocuklar ve gençlere yüksek kaliteli öğrenme olanakları sunulmalıdır. Son on yılda ilköğretim okullarına giriş oranındaki hızlı artışa ve kızlarla yoksul ailelerin çocuklarının eğitime erişimlerindeki iyileşmelere rağmen, eğitimdeki cinsiyet ve yoksulluk uçurumları, Türkiye’nin eğitim göstergeleri üzerindeki etkilerini sürdürmektedir. Özellikle kızlar ve çok yoksul ailelerin çocukları olmak üzere binlerce çocuk hâlâ temel eğitime kayıt olmamıştır. Genel eğilim, genel eğitim istatistikleri, zorunlu eğitim yaş grubundaki –ki bu yaş grubu 6 ila 14 yaş grubudur- Türk çocuklarının yüzde e10’unun şu anda okula kayıt olmadıklarını göstermektedir. Bu çocukların neredeyse dörtte 3’ü kızdır. Yarıdan fazlasının annesi de okuma-yazma bilmemektedir. Zorunlu olmayan eğitimle ilgili olarak 2003 yılında 4-6 yaş arasındaki çocukların yüzde 14’ünün daha azı okul öncesi eğitim kurumlarına kayıt olmuştur. Bu diğer orta

gelirli ülkelerle karşılaştırıldığında, çok daha düşük bir orandır. Bunun yanında devletin ciddi çabalarına rağmen, özellikle kırsal alanlarda ortaöğretime erişim aile tercihleri sebebiyle olduğu kadar okul bulunmaması sebebiyle de sınırlı kalmaya devam etmektedir. “

“Ek olarak eğitim başarısında kızlar ve erkekler arasındaki fark hâlâ yüksek düzeydedir. Lise çağındaki her üç kızdan birisi okula devam etmezken, bu oran erkekler için sadece onda 1’dir. Bu durum, AB üyesi ve üyeliğe aday devletler içindeki en büyük cinsiyet uçurumudur. 2003 yılında kızların sadece yüzde 14’ünün ortaöğretime devam ettiği Güneydoğu’daki durum ise Türkiye’deki politika belirleyiciler için çok daha fazla hayal kırıklığı yaratıcı düzeydedir. Kızlar ve yoksul ailelerin çocukları için düşük olan ortaöğretime kayıt olma oranı, yalnızca bu gençlerin geleceklerini karartmakla kalmayıp, tüm ulusun geleceğini de etkilemektedir. Başarılı bir istihdam ve kariyer gelişimi için gerekli olan becerilerden yoksun olan bu gençler düşük iş verimliliğine sahip olacak, Türkiye’nin ekonomik kalkınmasına ve büyümesine daha az katkıda bulunacak ve hatta vergi tabanını daraltacaktır. Ayrıca, kızların eğitimle elde edecekleri kazanımların düşük oranda kalması, doğrudan kadınların çalışma piyasasında daha az temsil edilmesi anlamına gelecek ve bu durumun ekonomik kalkınma, büyüme ve vergi gelirleri bakımından çok daha olumsuz sonuçları olacaktır. Ülkedeki tüm gençlere ortaöğretimin sunulmasını sağlamak için gerekli çabayı sarf etmeyen bir sistemin uzun vadede sebep olacağı sosyal maliyet de göz ardı edilmemelidir.”

Değerli arkadaşlar, bunlar son derece ciddi ve uyarıcı cümleler. Son okuduğum cümleler eğitim yatırımlarıyla, eğitim harcamalarıyla kalkınma ve büyüme arasındaki ilişkiyi göstermesi bakımından da ilginç. Eğitim harcamalarıyla ekonomideki verimlilik arasındaki ilişki, büyüme arasındaki ilişki, bugüne kadar birçok çalışmayla ortaya konmuştur. Kalkınmanın ve büyümenin sürdürülebilirliği, insana yapılan yatırım da eğitim harcamalarıyla doğrudan orantılıdır.

Bu nedenle, ben Hükûmetin, Millî Eğitim bütçesi bağlamında ve üniversitelere ayrılan kaynaklar bağlamında, eğitim yatırımlarında neler yaptığını, müsaade ederseniz, değerlendirmek istiyorum.

1998 yılında sekiz yıllık zorunlu eğitimle birlikte kaynak yapısı reel artışlarla güçlenen eğitim sektörünün kullandığı kamu kaynağı, biraz sonra vereceğim rakamlardan da görüleceği üzere, özellikle 2003-2005 döneminde, önceki yıllara göre hissedilir düzeyde düşmüştür. Söylenenlerin aksine, eğitim harcamalarını reel olarak değerlendirdiğimizde, gerçekte bir artışın olmadığını, reel olarak bir düşüş olduğunu görüyoruz. Bu konuda kullanabileceğimiz en iyi ölçü, toplam kamu eğitim harcamalarının gayrisafi millî hasılaya oranıdır. Bakın, vereceğim oranlar şöyle:

Toplam kamu eğitim harcamalarının gayrisafi millî hasılaya oranı: 99 yılında Yüzde 4,5; 2002 yılında bu rakam yüzde 4,3; 2003 yılında, Adalet ve Kalkınma Partisinin İktidar olmasıyla birlikte bu oran yüzde 4,2’ye inmiş; 2005 yılı bütçesiyle birlikte bu oranın yüzde 4’e indiğini görüyoruz; 2005 yılında yine yüzde 4 dolayında seyrettiğini görüyoruz; 2006 bütçesinde bu oran yüzde 4,1’e çıkmış durumda; 2007’de yüzde 4,5 hedefleniyor, ama sonuçların ne olacağını bilemiyoruz. Şimdi, tablo bu. Bütün iddiasına rağmen Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmetinin kamu eğitim harcamalarında, kendisinden önceki hükûmetlerin üzerine çıkamadığını, tam tersine onun altında kaldığını görüyoruz.

Üniversitelere ayrılan kaynakları ben size söyleyeyim. Üniversitelere ayrılan kaynaklarda durumun çok daha ciddi olduğunu görüyoruz. Üniversitelerden bugün şikâyet eden Sayın Başbakan, üniversitelere kaynak ayrılmasına gelince, bu şikâyetine paralel olarak, vermesi gereken kaynağı vermediğini ve önceki yılların gerisinde kaldığını görüyoruz. Bakın, üniversitelere ayrılan kaynaklar: 99 yılında gayrisafi millî hasılanın yüzde 1,03’ü iken; 2002 yılında bu rakam yüzde 1,04’e çıkmışken; 2003 yılında yüzde 1’in altına düşmüş, yüzde 0,96; 2005 yılında bu oran

yüzde 0,84'e düşmüş; 2006 bütçesindeki rakam yüzde 0, 88; 2007'de 2006 düzeyinin muhafaza edilmesi hedeflenmiş.

Şimdi, tablo bu değerli arkadaşlarım. Denilebilir ki, işte bu küsurat, yani oranlarda çok büyük fark da yok, ama, gayrisafi millî hasılaya oran olduğu için, bu düşüşleri, o yılın gayrisafi millî hasılayla çarptığımızda, rakamların gerçekte çarpıcı bir şekilde düşük olduğunu göreceğiz. Ama, biraz daha ayrıntıya girdiğimizde, tablonun daha vahim olduğunu göreceğiz. Çünkü, 2002 yılından sonra bütçe sisteminde bazı değişiklikler yapıldı. 2002 öncesinde fon hesaplarında görülen 3418 sayılı Eğitim Sağlık Fonu gelir ve harcamaları 2002 yılından itibaren bütçe içinde gösterilmeye başlanmış, Kredi ve Yurtlar Kurumuna yapılan bütçe transferleri de yine 2004 yılından itibaren Bakanlık bütçesine alınmıştır. Gerçekte değerlendirmeyi, bu iki unsuru da ihmal ederek veya diğer yıllara bu iki unsuru da katarak yapmak gerekir ki, sağlıklı ve doğru bir sonuca ulaşalım.

Hükûmet orta vadeli mali planda ne diyor acaba, geleceğe yönelik daha iyi bir tablo sunuyor mu bize diye baktığımızda, 2007-2008-2009 dönemini kapsayan orta vadeli mali planda, 99 yılında kamu eğitim harcamaları düzeyinin 98 öncesi düzeyine yüzde 4'lere çekildiğini görüyoruz. Yani, gelecek için de Hükûmet bize umut veriyor değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, toparlar mısınız.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, bu çerçevede Millî Eğitim Bakanlığının 2007 yılı bütçesini biraz ayrıntılarıyla değerlendirmek istiyorum. Çünkü, Sayın Bakan diyecektir ki veya bütçe sunuş konuşmasında söylediğini sanıyorum: 2007 yılı bütçe tasarısıyla 2006 yılı bütçesine göre önemli oranda bir artış sağlanıyor. Baktığımızda, gerçekten 2006 yılı başlangıç ödeneklerine göre 2007 bütçesinin Millî Eğitim Bakanlığında yüzde 28, 9 oranında arttığını görüyoruz. Plan ve Bütçe Komisyonunda görüştüğümüz metin bu şekilde. Merkezî yönetim faiz dışı bütçe harcamalarının yüzde 17,8 oranında arttığı dikkate alındığında, bu çok ciddi bir artış. 2006 yıl sonu gerçekleştirmelerini dikkate alarak bir kıyaslama yaparsak, yine 2007 bütçesinin 2006 yılı sonuna göre yüzde 20'ler düzeyinde arttığını görürüz. Gayrisafi millî hasılanın 2007'de nominal olarak yüzde 12, 3 oranında arttığını dikkate alırsak, ciddi bir reel artış görüyoruz. Ama, biraz önce de ben size farklı oranlar verdim.

Bu, nereden kaynaklanıyor, bunu size söylemek istiyorum.

Birincisi, 2007 yılında personel harcamalarında ciddi bir artış gözüküyor Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinde. Bu da, yeni Sosyal Güvenlik Yasası ve Genel Sağlık Sigortası uygulaması nedeniyle prim giderlerinin artmasından kaynaklanıyor. Birinci nedeni bu.

İkinci nedeni de, 2006 yılında ek ders ücretlerine yapılan zamlar.

Bunlar personel harcamalarında yüksek oranlı bir artışı gösteriyor. Personel harcamalarındaki yüksek oranlı artışı ihmal ederek diğer harcamalara baktığımızda, mal ve hizmet alımlarının düştüğünü görüyoruz, yine eğitim yatırımlarının düştüğünü görüyoruz.

Bu rakamları, bu söylediğim çerçevede düzeltirsek, karşımıza şöyle bir tablo çıkıyor. Düzeltmeler neler, önce onları söyleyeyim: 3418 sayılı Kanun'a göre, geçmişte bütçe dışı fon hesaplarını toplama dâhil ediyorum. Bu şekilde 2002 öncesi ve sonrasını aynı baza getiriyorum. Döner sermaye işletmeleri yoluyla yapılan giderler toplamı her yıl için eklenmiştir. Yine 2004 öncesinde Maliye Bakanlığı bütçesinde gösterilen Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne yapılan transferler 2004 yılı ve sonrasında Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinde yer almaya başlamıştır. Burada yapılan harcama, ilgili kurumun hesaplarında gösterildiği için, bu kuruma yapılan transferler toplamdan düşülmüştür. Böylece 2004 ve öncesi ve sonrası aynı baza getirilmiştir. Yine sağlık harcamaları 2007 öncesi rakamlardan çıkarılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet Sayın Hamzaçebi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Son cümlem Sayın Başkan.

Bu düzeltmelerle baktığımızda, Millî Eğitim Bakanlığı harcamalarının gayrisafi millî hasılaya oranının 99 yılında yüzde 2,98 olduğunu görüyoruz, yüzde 3 diyebiliriz buna. Bu rakamın 2002’de yüzde 2,8 olduğunu görüyoruz; 2003’te yine 2,8 olduğunu görüyoruz; 2006’da bu rakam 2,7 düzeyinde, 2007’de yüzde 3,1 hesaplıyorum bu dediğim çerçevede. Yani, Millî Eğitim Bakanlığı harcamalarını da tek başına değerlendiresek, sonuçta eğitimde çok parlak bir tablo içinde olmadığımız gözüküyor.

Sonuçta 2003-2006 döneminde Millî Eğitim Bakanlığının kullandığı kaynaklardaki reel gerilemenin ortalama yüzde 10 düzeyinde olduğunu görüyoruz.

Son cümlelerim şunlar: Değerli arkadaşlar, eğitime daha çok kaynak ayırmadığımız sürece kamu kaynaklı, kamu harcamaları, kamunun eğitime yapmış olduğu harcamalara daha fazla kaynak ayırmadığımız sürece, bizim eğitimdeki sorunları çözmemiz mümkün değildir. Eğitimin büyümeye olan katkısını pozitif çevirmemiz maalesef mümkün olmayacaktır. Bu söylenenlerin ötesinde çok daha ciddi kaynakların eğitime ayrılması zorunludur diye düşünüyorum.

97 yılında o zamanki Hükûmetin yaptığı gibi, bazı gelirleri münhasıran eğitime tahsis eden uygulamalar getirmişti o zamanki Hükûmet. Eğitime katkı payı adı altında getirilen uygulama belki bütçe birliği açısından eleştirilebilir, bazı yanlara sahip olabilir, ama, sonuçta eğitime ayrılan kaynağı artırmaya yönelik olduğu için son derece olumlu bir uygulamaydı. Türkiye eğitim konusunda böyle bir kaynak ayırma aşamasına, daha ciddi bir kaynak ayırma aşamasına gelmiştir. Maalesef, Sayın Bakanın temsil ettiği Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmeti döneminde bu kaynaklarda bir artış olmadığını, tersine bir gerileme olduğunu görüyoruz. Üniversitelere ayrılan kaynaklarda reel bir gerileme olduğunu görüyoruz. Bunların mutlaka düzeltilmesi gerekiyor, büyümeyi sürdürülebilir kılabilmemiz açısından.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi’ye teşekkür ediyorum.

.....

.....

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Akif Hamzaçebi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benim iki sorum var.

Birincisi: 29/4/1992 tarihli ve 3795 sayılı Bazı Lise, Okul ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi Hakkındaki Kanun’un 1’inci maddesine göre, bu Kanun’un amacı mühendis ve mimarlar dışında kalan teknik personelin eğitim seviyelerine göre unvan, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesidir. Kanun 1992 yılında çıkmış olmasına rağmen, 2006’da olduğumuza göre, aradan on dört yıl geçmiştir, bu süre içerisinde Kanun’un 6’ncı maddesine göre çıkarılması gereken yönetmelik çıkarılmamıştır. Kanun’un 6’ncı maddesini de okuyorum. “Yetki ve Sorumluluk” başlığı altında düzenlenen 6’ncı madde aynen şöyle diyor: “Mühendislik unvanını alanlar, kendi meslek alanlarında denk öğrenim görmüş diğer meslek mensuplarının yetki ve sorumluluklarına sahip olurlar. Teknisyen, tekniker, yüksek tekniker ve teknik öğretmenlerin her meslek alanındaki yetki ve sorumluluklarına ait esas ve usuller; Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulunun da görüşleri alınarak Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.” Bu yönetmelik hâlen çıkmış değildir. Sayın Bakan bu gecikmeyi telafi etmeyi düşünüyorlar mı acaba? Teknikerlerin bu yönetmeliğe çok acil bir şekilde ihtiyaçları var.

İkinci sorum: İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının bağışıyla yapılan okulların 2003 yılından itibaren sayıları nedir yıllar itibariyle? Bu sayıların meslek liseleri itibariyle ayrımı nedir? Onları rica ediyorum.

Teşekkür ederim.